सामायिक भाषापाठ.

गुजराती अर्थ अने मिच्छामि दुक्कडं सहित.

अनुवादक –

पं नंदनलाल जैन–चावली

प्रकाशक—

मूलचंद कसनदास कापडिया–सूरत.

आवृत्ति २ जी – वीर सं २४४२ – प्रत १०००

Printed by Moolchand Kasandas Kapadia at his 'Jain Vijaya' Printing Press near Khapatia Chakla, Laxminarayan's Wadi, SURAT

Published by Moolchand Kasandas Kapadia from Khapatia Chakla Chandawadi SURAT

मूल्य रु. ०–१–०

॥ श्रीवीतरागाय नमः ॥

पंडितप्रवर श्रीमहाचंद्रजी कृत

सामायिक भाषा पाठ.

प्रथम प्रतिक्रमण कर्म.

काल अनंत भ्रम्यो जगमे सहिये दुख भारी।
जन्म मरण नित किये पापको व्है अधिकारी ॥
कोडि भवांतरमांहि मिलन दुर्लभ सामायिक।
धन्य आज मै भयो योग मिलियो सुखदायक ॥१॥

અર્થ—અનત કાળ સંસારમા ભ્રમણ કરી ઘણા મોટા દુઃખો સહન કર્યા, સદૈવ વારવાર જન્મ ધર્યો, મરણ પામ્યો, અને ઘણા મોટા પાપો ઉત્પન્ન કર્યા તેમજ કરોડો ભવમા મહા ઉત્તમ ન મળી શકે તેવુ સામાયિક મળ્યુ, તેથી આજે હુ ભાગ્યવાન થયો કે મને આવો સુખદાયક અવસર આવ્યો ૧.

हे सर्वज्ञ! जिनेश! किये जे पाप जु मैं अब ।
ते सब मन वच काय योगकी गुप्ति विना लभ ॥
आप समीप हजूर माँहि मैं खडो खडो सब ।
दोष कहुं सो सुनो करो नठ दुःख देहिं जब ॥२॥

અર્થ—હે પરમપૂજ્ય સર્વજ્ઞ દેવ! (ત્રિલોકના સમસ્ત પદાર્થ જાણુવાવાળા) ગણધરાદિક-વન્દનીય જિનેન્દ્ર તીર્થંકર ભગવાન! મેં જે પાપો ઉત્પન્ન કર્યાં છે, તે સંપૂર્ણ પાપો, મન, વચન અને કાયા (દેહ)ને કબજે રાખ્યા વગર કર્યાં છે, તેથી હું આપની સામે ઉભો થઇને બે હાથ જોડીને મારા દોષોની આલોચના કરૂં છું, તે આપ દયાનિધિ ગુણ-સાગર સાંભળો, અને તે પાપોને દૂર કરો, કારણકે તે બહુ દુઃખ દે છે। ૨

क्रोध मान मद लोभ मोह मायावशि प्राणी ।
दुःखसहित जे किये दया तिनकी नहि आणी ॥
विना प्रयोजन एक दोय त्रय चउ पंच इन्द्रिय ।
आप प्रसादहि मिटै दोष जो लग्यो मोहि जिय ॥३॥

અર્થ—ક્રોધ કર્યો, માન કર્યો, મદ (અહંકાર) કર્યો, લોભ કર્યો, મોહને વશ થયો, માયાને વશ થયો, જીવોને દુઃખ થાય તેવી રીતે વર્ત્યો અને જીવોની ઉપર જરાએ પણ દયા કરી નહિ તથા ઉપયોગવિના એકેન્દ્રિય–બેઇન્દ્રિય ત્રણેન્દ્રિય–ચારઇન્દ્રિય–પાંચઇન્દ્રિય જાતિના જીવોની વિરા-

ધનાથી જે દોષો મારા ઉપર લાગ્યા છે, તે આપના પ્રસાદથી જલદીથી મટી જશે. ૩.

आपसमें इकठौर थापि करि जे दुःख दीने ।
पेलि दियें पगतले दाबिकरि प्राण हरिने ॥
आप जगतके जीव जिते तिन सबके नायक ।
अरज करूं मै सुनों दोप मेटो दुखदायक ॥४॥

અર્થ–ભેગા થઈને આપસઆપમમા (અરસપરસ) જે દુ ખો દીધાં છે અને પગની નીચે દાબીને જીવોના પ્રાણુ લીધા છે, તો આપ આ દુનિયાના સર્વ જીવોના સ્વામી ત્રણુ-લોકના નાથ છો, એથી આપ શ્રીમાન્ પ્રભુજીની સામે અરજ કરૂ છુ, તો આપ એવા દુ ખ દેવાવાળા પાપોને દૂર કરશો. ૪.

अंजन आदिक चोर महाघनघोर पापमय ।
तिनकें जे अपराध भये ते क्षमा क्षमाकिय ॥
मेरे जे अब दोप भये ते क्षमो दयानिधि ।
यह पांडकोणो कियो आदि पटकर्ममांहि विधि ॥५॥

અર્થ—હે જીનેશ્વર ભગવાન્ ! **અંજનચોર** જેવા અધમ અને કહી ન શકાય તેવા ઘોર પાપીના જે પાપમય અપરાધ તે આપ શ્રીમાને ક્ષમાવી દીધા, તો હવે મારા જે પાપો થયાં છે, તે દયાના ભંડાર પ્રભુ ! આપ ક્ષમા કરો. આ પ્રમાણે શ્રાવકના આવશ્યક ષટકર્મમાં આ પ્રથમ પ્રતિક્રમણ કર્યું. ૫.

ઇતિ પ્રથમ પ્રતિક્રમણ કર્મ.

द्वितीय प्रत्याख्यान कर्म.

जो प्रमादवशि होय विराधे जीव घनेरे ।
तिनको जो अपराध भयो मेरे अघढेरे ॥
सो सब जूठो होउ जगतपतिके परसादे ।
जा प्रसादतें मिलै सर्व सुख दुःख नही लाधे ॥६॥

અર્થ—[૧]પ્રમાદને વશ થઈને જે ઘણા જીવોને માર્યા, તેનાથી જે અપરાધ થયો અને મ્હારા ઉપર પાપ લાગ્યા, તે બધા પાપો આપ ત્રિલોકનાથના પ્રસાદથી દૂર થાઓ, સર્વે સુખ મળો અને દુઃખ કદી પણ ન થાઓ. ૬

मै पापी निर्लज्ज दया करि हीन महाशठ ।
किये पाप अघढेर पापमति होय चित्त दुठ ॥
निन्दुं हु मे बार बार निज जियको गरहुं ।
सबविधि धर्म उपाय पाय फिर पापहि करहुं ॥७॥

અર્થ— હુ પાપી લજ્જા વગરનો છુ, વળી દયા વગરનો લુચ્ચો માણસ છુ, મે ઘણા મોટા પાપોના ઢગલા કર્યા વળી પાપબુદ્ધિથી ચિત્તમા સાવધાન થતો નથી.

---

૧ સ્ત્રીકથા, રાષ્ટ્રકથા, ભોજનકથા, રાજકથા, ક્રોધ, માન, માયા, લોભ, એકેન્દ્રિયવિષય, દ્વીન્દ્રિયવિષય, ત્રીન્દ્રિયવિષય, ચતુરિન્દ્રિયવિષય, પંચેન્દ્રિયવિષય, નિદ્રા, સ્નેહ.

હું મારા પાપોને ઘડી ઘડીમાં નિંદુ[1] છુ અને મારા આત્માને પણ નિંદુ છુ, છતાં સર્વે પ્રકારે ધર્મને જાણીને ફરીથી પાપજ કરૂ[2] છું ૭

दुर्लभ है नरजन्म तथा श्रावककुल भारी ।
सत्संगति संयोग धर्म्म जिन श्रद्धाधारी ॥
जिनवचनामृतधार समावर्ते जिनवाणी ।
तोहू जीव संघारे धिक् धिक् धिक् हम जाणी ॥८॥

અર્થ—અનેક યોનિસપન્ન આ સસારમા મનુષ્ય (માણુસ) ભવ પામવો અતિ દુર્લભ છે, માણસ શરીરમા શ્રાવકકુલ મળવુ અતિ દુર્લભ છે, તેમા સારી સગતિ, સારૂ ઉત્તમકુળ સાથી દુર્લભ છે, અને જૈનધર્મની શ્રદ્ધા રાખવી એ સર્વોત્કૃષ્ટ અનુપમ રત્નમાફક દુર્લભ છે, જૈનધર્મ જ્ઞાતા તથા ધાર્મિક થઇને સરસ્વતી (જિનવાણી) ને જાણવી ઘણી દુર્લભ છે, તોપણ જીવનો ઘાત કરૂ છુ, તેથી મને ધિક્કાર છે ! ! ૮

इन्द्रियलंपट होय खोय निज ज्ञान जमा सब ।
अज्ञानी जिम करै तिसीविधि हिंसक ह्वै अब ॥
गमनागमन करंतो जीव विराधे भोले ।
ते सब दोष किये निन्दुं अब मन वच तोले ॥९॥

૧ મારા કરેલા કર્મોની આલોચના કરૂ છુ ૨. ધર્મને હિતકારક જાણીને પાપ કરૂ છુ તો કર્મનો ઉદય બળવાન છે.

અર્થ--પાંચ ઇન્દ્રિયોને વશ થઇને મારૂ અમૂલ્ય જ્ઞાન ખોયુ, અજ્ઞાની પુરૂષની માફક હિસકવિધિ કરી આગમન, ગમન, ચાલવા કરવામા દીનપ્રાણિયોનો ઘાત કર્યો, તે બધા દોષોની હુ મન વચનથી નિન્દા કરૂ છુ

ભાવાર્થ—સ્પર્શેન્દ્રિય, રસનેદ્રિય, ઘ્રાણેન્દ્રિય, ચક્ષુરિન્દ્રિય, શ્રોત્રેન્દ્રિયને વશ થઈ મારૂ જ્ઞાન ખોયુ અને અજ્ઞાની પુરૂષની માફક હિસા કરી, અને અનત જીવોની વિરાધના કરી, તે મન વચન કાયથી આલોચના કરૂ છે અને તેથી હુ ભય પામ્યો છુ ૯

आलोचनविधि थकी दोष लागे जु घनेरे ।
ते सब दोष विनाश होउ तुमतें जिन मेरे ॥
बारबार इस भांति मोह मद दोष कुटिलता ।
ईर्षादिक तै भये निन्दिये जे भयभीता ॥१०॥

અર્થ--લાગેલા દોષનુ વર્ણન કરવાથી જે પાપો થયેલા છે તે પાપો આપ શ્રીમાન્ જિનરાજના પ્રસાદથી નાશ થાઓ ઘડી ઘડી (વખતોવખત) મોહ, મદ, અહકાર, વચકતા, ઠગાઇ, ઇર્ષા વગેરેથી ઘણા ભયકર ત્રાસદાયક દોષો થયા છે, તેની હુ ભયથી નિન્દા કરૂં છુ ૧૦

ઇતિ દ્વિતીય પ્રત્યાખ્યાન કર્મ.

तृतीय सामायक कर्म.

सब जीवनमें मेरे समताभाव जग्यो है ।
सब जिय मोसम समना राखो भाव लग्यो है ॥
आर्त रौद्र द्वय ध्यान छांडि करिहुं सामायिक ।
संयम मो कब शुद्ध होय यह भाव वधायक ॥११॥

અર્થ—હવે મને શાન્તિભાવ ઉત્પન્ન થયો છે, તેથી હું સર્વ જીવો ઉપર સમતાભાવ રાખુ છુ આર્ત, રૌદ્ર એ ધ્યાનને છોડીને સામાયિક કરૂ છુ અને ઉત્તમ ભાવના તથા ઉત્પાદક સયમ શુદ્ધ ક્યારે થાય એવી ભાવના ભાવુ છુ. આર્ત-રૌદ્ર ધ્યાન ત્યાગ કરીને શુભ સયમમા દૃઢ ચિત્ત થઇને સર્વે જીવોઉપર સમતા ભાવ રાખવો, તે સામાયિક છે. કષાયાદિ અશુભ પરિણામ ત્યગ કરીને શુભ આત્મ-પરિણામમા લવલીન થવુ, એ સામાયિક છે ૧૧.

पृथिवी जल अरु अग्नि वायु चउकाय वनस्पति ।
पंचहि थावरमाहि तथा त्रस जीव वसे जित ॥
बेइन्द्रिय तिय चउ पंचेंद्रियमाहि जीव सब ।
तिनसे क्षमा कराउं मुझपर क्षमा[1] करो अब ॥१२॥

અર્થ—પૃથિવીકાય, જલકાય, અગ્નિકાય, વાયુકાય, વનસ્પતિકાય એવા પાચ સ્થાવર જીવોથી, તથા બેઇન્દ્રિય,

---

१ खम्मामि सव्वजीवाण सव्वे जीवा खमुतु मे ॥
मित्ती मे सव्वभूदेसु वैरं मज्झ ण केण वि ॥ १ ॥

ત્રણઇન્દ્રિય, ચાર ઇન્દ્રિય, પાંચ ઇન્દ્રિય, એવા સ્થાવર તથા ત્રસજીવોથી ક્ષમા કરાઉ છુ અને તે જીવો મારા ઉપર ક્ષમા કરો ૧૨

इस अवसरमें मेरे सब सम कंचन अरु तृण ।
महल मसान समान शत्रु अरु मित्रहि सम गण ॥
जामन मरण समान जाणी हम समता कीनी ।
सामायिकका काल जितै यह भाव नवीनी ॥१३॥

અર્થ—આ વખતમાં મારે સર્વે ચીજો, ઉત્તમબંગલા, સ્મશાન હિતકારી મિત્ર, શત્રુ, જન્મ, મરણ વગેરે તૃણ (ઘાસ) ની માફક છે, તથા સોનુ, ચાંદી પણ ઘાસની સમાન છે. આ માટે સર્વે ચીજો ઉપર ઉદાસીન પરિણામથી બધુ સરખુ છે જ્યા સુધી આ પવિત્ર દુર્લભ સામાયિક પુરૂ નહિ થાય, ત્યાં સુધી સમતા ધારણ કરૂ છુ ભાવાર્થ—બાહ્ય પદાર્થોથી રાગદ્વેષ છોડીને આત્મામા લવલીન થાઉ છું. માગ આત્માનુ ચિતવન કરૂ છુ ૧૩

मेरो है इक आतम तामे ममत जु कीनो ।
और सबै मम भिन्न जानि समता रस भीनो ॥
मात पिता सुत बंधु मित्र तिय आदि सबै यह ।
मोतै न्यारे जानि यथारथ रूप कर्यो गह ॥१४॥

અર્થ—હુ આત્મામા લવલીન થઇને મમતા અને મોહ—મમત્વ પરિણામ તજુ છું તેમજ એથી બાકીના મારાથી ભિન્ન

સોનુ, રૂપું, માતા, પિતા, પુત્ર, પરિવાર, ભાઈ, મિત્ર, શત્રુ આદિ સર્વ ચીજો ઉપર સમતાભાવ રાખીને આ યથાર્થ રૂપ પવિત્ર જાણીને હુ મારા આત્મામા લવલીન થાઉ છુ. ૧૪.

मै अनादि जगजालमांहि फसि रूप न जाण्यो ।
एकेंद्रिय दे आदि जन्तुको प्राण हराण्यो ॥
ते सब जीव समूह सुनो मेरी यह अरजी ।
भवभवको अपराध क्षमा कीज्यो करि मरजी ॥१५॥

અર્થ—મે અનાદિ અનન્તકાળથી અસારરૂપી જાળમાં ફસીને મારૂ પોતાનુ સ્વરૂપ ન ઓળખ્યુ, અને એકેન્દ્રિય, બેઇન્દ્રિય, ત્રીન્દ્રિય, ચતુરિન્દ્રિય, પચેન્દ્રિય જીવોના દશપ્રાણોનો નાશ કર્યો, તે બધા જીવો મારી આ નમ્ર વિનતિ સાભળો અને ભવાન્તરોમા કીધેલા સર્વે અપરાધોને ક્ષમા કરો. ૧૬

ઇતિ તૃતીય સામાયિક કર્મ

चतुर्थ स्तवन कर्म

नमूं ऋषभ जिनदेव अजितजिन जीति कर्म्मको ।
सम्भव भवदुःखहरण करण अभिनन्द शर्मको ॥
सुमति सुमतिदातार तार भवसिन्धु पार कर ।
पद्मप्रभ पद्माभ भानि भव भीति प्रीति धर ॥१६॥

અર્થ—હવે હું ચતુર્થ સ્તવનકર્મમાં પૂજ્ય ચોવીસ તીર્થંકરોનુ સ્તવન કરૂ છુ. હુ ત્રણ લોકના સ્વામી, સર્વજ્ઞ (ત્રિકાળજ્ઞાની), દયાના ભડાર, અષ્ટકર્મને નાશ કરવાવાળા શ્રીજિનેદ્ર ભગવાન દેવાધિદેવ ઋષભદેવ પ્રથમ તીર્થંકરને હુ મન વચન કાયાથી નમસ્કાર કરૂ છુ.

હુ અજય્ય (જિતાય નહિ તેવા) અષ્ટકર્મને (જ્ઞાના-વરણીય, દર્શનાવરણીય, વેદનીય, મોહનીય, આયુ, અન્તરાય, નામ, ગોત્ર) જીતવાવાળા સર્વજ્ઞદેવ અજિતનાથને નમસ્કાર કરૂ છુ

હુ સસારના અસહ્ય દુખોના નાશ કરવાવાળા દયાના ભંડાર શ્રીસભવનાથ તીર્થંકરને નમસ્કાર કરૂ છુ

હુ અવિનાશક, આનદદાતા ત્રિલોકનાથ, અભિનન્દન ભગવાનને નમસ્કાર કરૂ છુ

હુ શ્રેષ્ઠમતિ (સારી બુદ્ધિ) દાતા, સસારસમુદ્રમાથી કાઢનાર સુમતિનાથ તીર્થંકરને નમસ્કાર કરૂ છુ

હુ ભવ્યકમળોને સૂર્યસમાન, સસારની ભીતિ કાઢ-નાર, પ્રીતિ વધારનાર, પદ્મપ્રભ તીર્થંકર ભગવાનને નમસ્કાર કરૂ છું, ૧૬

श्रीसुपार्श्व कृतपाशनाश भवजास शुद्धकर ।
श्रीचंद्रप्रभ चंद्रकान्तिसम देहकान्तिधर ॥
पुष्पदंत दमि दोपकोश भविपोप रोगहर ।
शीतल शीतलकरण हरण भवताप दोपहर ॥१७॥

અર્થ—અપાર સંસારની ગાંઠ નાશ કરનાર, શુદ્ધબુદ્ધિ આપનાર, શ્રીસુપાર્શ્વતીર્થંકર ભગવાનને હું નમસ્કાર કરૂં છું.

નિર્મળ, અખંડિત, દોષરહિત, રમ્યકાંતિયુક્ત, ચંદ્રસમાન દેહના સ્વામી શ્રીચંદ્રપ્રભ તિર્થંકરને હું નમસ્કાર કરૂં છું.

અષ્ટ દુષ્ટકર્મમળરહિત, અનંતસંસારમાંથી કાઢનાર, ક્રોધ હરનાર અને શાન્તિ આપનાર શ્રીપુષ્પદંતતીર્થંકર ભગવાનને હું નમસ્કાર કરૂં છું.

સર્વ કર્મોને શીતળ કરનાર, સંસારના તાપ દુર કરનાર અષ્ટાદશ (૧૮) દોષો હરનાર શ્રી શીતલનાથ ભગવાનને નમસ્કાર કરૂં છું ૧૭

श्रेयरूप जिन श्रेय ध्येय नित सेय भव्यजन ।
वासपूज्य शतपूज्य वासवादिक भवभयहरन ॥
विमल विमलमति देन अंतगत है अनंतजिन ।
धर्म शर्म शिवकरण शान्तिजिन शान्तिविधायिन ॥१८॥

અર્થ—હુમેશા આનંદ મંગલદાતા મુનીઓને પણ ધ્યાન ધરવા યોગ્ય ભવ્યસમૂહથી ચરણકમલ વન્દનીય શ્રી શ્રેયાંસનાથ તીર્થંકર ભગવાનને હું નમસ્કાર કરૂં છું.

શત (સો) ઇંદ્રથી પૂજનીય (૪૦ ભવનવાસી દેવોના ઇંદ્ર ૩૨ વ્યંતરજાતિના દેવોના ઇંદ્ર, ૨૪ કલ્પવાસી દેવોના ઇંદ્ર, ૧ ચંદ્રમા ઇંદ્ર, ૧ સૂર્ય, ૧ મનુષ્યોનો ચક્રવર્તી

ઇદ્ર, ૧ પશુઓના સિહ ઈદ્રથી વન્દનીય) સસારના ભયથી છોડાવનાર શ્રી વાસુપૂજ્ય તીર્થકરને હુ મન વચન કાયાથી નમસ્કાર કરૂ છુ

ઉત્તમ નિર્દોષબુદ્ધિ આપનાર, દયાના ભડાર, ત્રણ-લોકના નાથ શ્રીવિમળનાથ તીર્થકરને હુ મન વચન કાયાથી નમસ્કાર કરૂ છુ.

અવિનાશી મોક્ષનુ પરમસુખ આપનાર, દેવાધિદેવ સર્વજ્ઞ શ્રી અનન્તનાથ તીર્થકરને હુ ત્રણ કાળ નમસ્કાર કરૂ છુ

ઉત્તમ ધર્મરૂપી નાવથી સસારસમુદ્રમાથી પાર ઉતા-રનાર, સર્વે સુખોના સિન્ધુ શ્રીધર્મનાથ તીર્થકરને હુ નમસ્કાર કરૂ છુ

સર્વે કર્મોની શાન્તિ કરનાર, સપ્રૂર્ણ જીવો ઉપર શાન્તિ આપનાર, શ્રીશાતિનાથ તીર્થકરને હુ નમસ્કાર કરૂં છુ ૧૮

कुन्थु कुन्थु मुख जीवपाल अरनाथ जालहर ।
मल्लि मल्लमम मोहमल्लमारण प्रचार धर ॥
मुनिसुव्रत व्रतकरण नमत सुरसंघहि नमि जिन ।
नमिनाथ जिन नेमि धर्मरथमांहि ज्ञानधन ॥१०॥

અર્થ—સર્વે જીવોના પ્રતિપાળક, દયાસિન્ધુ, દેવાધિદેવ શ્રીકુન્થુનાથ તીર્થકરને હુ ત્રણ કાળ નમસ્કાર કરૂં છુ.

સંસારરૂપી જાળને હરનાર, કષાયોને જીતનાર હું શ્રીઅરનાથ તીર્થંકરને નમસ્કાર કરૂં છું.

મોહરૂપી મહામલ્લને (વીર યોદ્ધાને) જીતનાર, અતિ સાહસી પરાક્રમી મલ્લ, શ્રીમલ્લિનાથ તીર્થંકર ભગવાનને નમસ્કાર કરૂ છુ.

૧૦૦૮ મોટા અનેક વ્રતોના ઉત્પાદક, સર્વે મુનિઓના સ્વામી શ્રીમુનિસુવ્રતસ્વામી તીર્થંકર ભગવાનને હુ નમસ્કાર કરૂ છુ

સર્વે દેવતાઓના સમૂહથી વન્દનીય, મોક્ષના દાતા, ત્રણ લોકના નાથ, શ્રીનમિનાથ તીર્થંકર ભગવાનને હું નમસ્કાર કરૂ છુ.

ધર્મરૂપી રથમા નેમિ (લોઢાની કીલ ધુરી જેના ઉપર પૈડાઓ ફરે છે તે) જ્ઞાનના ખજાના, દીનદયાળુ શ્રીનેમિનાથ તીર્થંકર ભગવાનને નમસ્કાર કરૂં છુ ૧૯.

पार्श्वनाथ जिन पार्श्वउपलसम मोक्षरमापति ।
वर्द्धमान जिन नमो नमो भवदुःख कर्मकृत ॥
या विधि मैं जिनसंघरूप चउवीस संख्यधर ।
स्तवूं नमुं हुं वारबार वन्दु शिवसुखकर ॥२०॥

અર્થ—હે ભગવાન્! મોક્ષરૂપી સ્ત્રીના પતિ, પારસમણીસમાન કર્મરૂપી શત્રુઓને જીતનાર શ્રીપાર્શ્વનાથ તીર્થંકર ભગવાનને હુ નમસ્કાર કરૂ છુ

સસારરૂપી સમુદ્રના દુખોને નમન કરૂં છુ. ત્રણ-લોકના સ્વામી, અષ્ટાદશ દોષ (જન્મ, જરા, તૃષા, ક્ષુધા, વિસ્મય, અરતિ, ખેદ, રોગ, શોક, મદ, મોહ, ભય, નિદ્રા, ચિતા, સ્વેદ, રાગ, દ્વેષ, મરણ) રહિત શ્રીમહાવીર (વર્દ્ધમાન) તીર્થકર ભગવાનને હુ નમસ્કાર કરૂ છું

આવી રીતે ચોવીસ તીર્થકર ભગવાનને સ્તવન કરૂં છુ–નમસ્કાર કરૂ છુ અને વારવાર વદના કરૂ છુ, જેથી મને ઉત્કૃષ્ટ સુખની પ્રાપ્તિ થાય ૨૦

ઇતિચતુર્થ સ્તવન કર્મ

पंचम वंदना कर्म.

वन्दु मैं जिन वीर धीर महावीर सुसन्मति।
वर्द्धमान अतिवीर बन्दूं हुं मन बच तनकृत॥
त्रिशलातनुज महेश धीश विद्यापति बन्दु।
बन्दौं नितप्रति कनकरूप तनु पापनिकन्दु॥२१॥

અર્થ—ધ્યાનમા ધીર, આઠ કર્મો જીતવાથી વીર, અષ્ટાદશ દોષ તથા આઠ કર્મોને જીતવાથી મહાવીર, દ્વાદશાગરૂપી અમૃતમયી આનન્દમયી દિવ્યધ્વનિદ્વારા નિર્મળ બુદ્ધિ આપનાર સન્મતિ, કેવલજ્ઞાનદ્વારા ઉચ્ચપદને પ્રાપ્ત થયાથી વર્દ્ધમાન, કામરૂપી પ્રચણ્ડ શત્રુઓને જીતવાથી અતિવીર, એવા જિનેશ્વર સર્વજ્ઞ વીતરાગ, હિતોપદેશીને હુ મનથી

વચનથી, ભાવથી, ભક્તિથી અને કાયાથી નમસ્કાર કરૂં છુ અને પવિત્ર ત્રિશલાદેવીના પ્રિયપુત્ર અખિલ વિદ્યાના અધિપતિ ત્રણ લોકના સ્વામી દેવાધિદેવ દેવેન્દ્રવૃન્દ વદનીય સુવર્ણમય શરીર, પાપને નાશ કરવાવાળા શ્રીમહાવીરસ્વામી-ને હુ વન્દના કરૂ છુ. ૨૧.

सिद्धारथ नृपनन्द द्वन्द्दुख दोष मिटावन ।
दुरित दवानल ज्वलित ज्वाल जगजीव उद्धारण ॥
कुण्डलपुर कर जन्म जगतजीय आनंदकारन ।
वर्ष बहत्तर आयु पाय सबही दुःख टारन ॥२२॥

અર્થ—મહામણ્ડલીક, પ્રસિદ્ધ ઉચ્ચગોત્રિય પૂજ્ય મહારાજાધિરાજ લોકમાન્ય સિદ્ધારથ મહારાજના પરમપવિત્ર કુળકમળ દિવાકર ત્રિલોકપૂજ્ય દુખ સમુહનો નાશ કરવા-વાળા, મહા વિપતિરૂપી દાવાનળ (મહા ભયકર અગ્નિ) માં ફસાયેલા જીવોનો ઉદ્ધાર કરવામા સમર્થ એવા પ્રસિદ્ધ શહેર કુડલપુરમા શ્રીમાને (મહાવીર સ્વામીએ) જન્મ ધારણ કરી એ શહેરને પવિત્ર કીધુ છે એથી જગતના જીવોને આનદ મગળદાયક છે તેમજ માત્ર ૭૨ વર્ષના આયુમા મોક્ષ પધાર્યા તેથી પણ સર્વે જીવોના સર્વ દુખોને નાશ કરવામા સમર્થ છો. ૨૨.

सप्तहस्त तनु तुङ्ग भंगकृत जन्ममरणभय ।
बालब्रह्ममय ज्ञेय हेय आदेय ज्ञानमय ॥

दे उपदेश उधारि तारि भव सिन्धु जीव धन।
आप बसे शिवमाहि ताहि वन्दु मन वच तन ॥२३॥

અર્થ—આપે સાત હાથ આપનુ ઉચ્ચ શરીર, સમચતુરસ્ત્ર સસ્થાન, વજ્રવૃષભનારાચસહનન, અને જન્મ, મરણ, ભય, આધિવ્યાધિઓથી રહિત, અનુપમ શરીર છતા બાળબ્રહ્મચારી અને ૪૬ મુળગુણ મડિત, દિવ્યધ્વનિદ્વારા ઉપદેશ આપી આ સસારસમુદ્રમાંથી જીવોને તારનાર મુક્તિમાં વાસ કર્યો છે આપના ગુણો દેવેન્દ્ર, નાગેન્દ્ર, નરેન્દ્ર, જ્ઞાનીન્દ્ર, રૂષીન્દ્ર, વિદ્યા તેમજ સુરગુરૂથી કહી શકાય નહિ, તેથી હુ મન વચન કાયથી વન્દના કરૂ છુ. ૨૩.

जाके वंदन थकी दोष दुःख दूरही जावे ।
जाके वन्दन थकी मुक्ति तिय सन्मुख आवै ॥
जाके वन्दन थकी वंद्य होवें सुरगणके ।
ऐसे वीर जिनेश वंदि हुं क्रमयुग तिनके ॥२४॥

અર્થ—વીર, મહાવીર, અતિવીર, વર્દ્ધમાન, સન્મતિ જિનેશ્વરની ભાવભક્તિથી વન્દના (નમસ્કાર) કરવાથી સર્વે દુખ અને દોષ દુર થાય છે, જેની વન્દના (નમસ્કાર) કરવાથી મોક્ષરૂપી સ્ત્રીના પ્રાણવલ્લભ થવાય છે તથા જેની વન્દનાથી દેવતાઓના સમૂહથી વન્દના કરાય છે, એવા મહાવીરજિનેદ્રના બે પદને નમસ્કાર કરૂ છુ.

सामायिक षटकर्ममाहिं वन्दन यह पञ्चम ।
वन्दे वीर जिनेंद्र इन्द्रशतवन्द्य वंद्य मम ॥
जन्म मरण भय हरो करो अघ शान्ति शान्तिमय ।
मैं अघकोश सुपोष दोषको दोष विनायक ॥२५॥

અર્થ—સામાયિક આદિ ૬ કર્મોમાં આ પાચમુ વન્દન કર્મ છે, તેમા શ્રીમહાવીર જિનેંદ્ર ભગવાનને હુ નમસ્કાર કરૂ છુ, કે જે પૂજ્ય વીરભગવાનને ૧૦૦ ઇન્દ્રો નમસ્કાર કરે છે મારા જન્મમરણરૂપી ભયને નાશ કરો, અને મારાં કરેલા કર્મોને શાન્તિ આપો હુ ઘણા દોષોનો ખજાનો છુ, માટે હે જિનેશ્વર ભગવાન! મારા સર્વે દોષોનો નાશ કરો ૨૫

ઇતિ પચમ વદના કર્મ

छट्ठा कायोत्सर्ग कर्म.

कायोत्सर्ग विधान करूं अन्तिम सुखदाई ।
कायत्यजनमय होय काय सबको दुखदाई ॥
पूरब दक्षिण नमूं दिशा पश्चिम उत्तरमे ।
जिनगृहवंदन करूं हरूं भवपापतिमिर मैं ॥२६॥

અર્થ—હવે અન્તમા સામાયિક પાઠ પુરો થવા આવ્યો છે, તેથી હવે અન્તમાં કાયોત્સર્ગ વિધાન કરૂ છુ. [કાયોત્સર્ગ—બાહ્ય પદાર્થમાં મમત્વભાવ છોડીને આત્મામાં લીન થઇ

ધ્યાન કરવું તે કાયોત્સર્ગ છે પણ રૂઢી પ્રમાણે ણુમોકારમંત્રનો જાપ્ય કરવો, તેની વિધિ–ણુમો અરહ-તાણુ, ણુમો સિદ્ધાણુ (એક શ્વાસમા), ણુમો આયરિયાણુ, ણુમો ઉવજઝાયાણુ (બીજા શ્વાસમા), ણુમો લોએ સવ્વ-સાહુણુ (તૃતીય શ્વાસમા) એવી રીતે ૨૭ શ્વાસમાં નવ વાર ણુમોકાર મત્ર કાયાથી મમત્વ ત્યાગીને જપવા, કારણુ કે કાયોત્સર્ગ શરીરાદિથી મમત્વ ત્યાગ કરવો સુખકારક છે. શરીરાદિમા મમત્વભાવ અતિદુ ખકારક છે હવે સામાયિકની વિધિમાં પૂર્વ પશ્ચિમ ઉત્તર દક્ષિણ ચારો દિશાઓમાં તીર્થ, તીર્થંકર, ચૈત્ય, ચૈત્યાલય, રૂષિ મુનિ, આદિને નમસ્કાર કરૂ છુ કે જેમના પ્રસાદથી સસારના પાપરૂપી અ'ધકારનો નાશ થાય છે ૨૬

शिरोनति मै करुं नमुं मस्तक कर धरिकै।
आवर्तादिक क्रिया करुं मन वच मद हरिकै॥
तीन लोक जिनभवनमाहि जिन है जो अकृतिम।
कृत्रिम है द्वय अर्द्धद्वीपमाहि वन्दुं जिम॥ २७॥

અર્થ—હુ બે હાથો કમળ આકારે જોડીને, મસ્તક નમાવીને, ભાવથી, ભક્તિથી ચારો દિશાવર્તી જિન ચૈત્ય, ચૈત્યાલય, મદિર, તીર્થ, નિર્વાણભૂમિ, વિગેરેને નમસ્કાર કરૂં છું અને મારા મનનો મદ (અહંકાર), વચનનો

અહંકાર, કાયાનો અહંકાર, રાગ, દ્વેષ, માત્સર્ય, પ્રમાદ વિગેરેને છોડુ છુ અને ચારે દિશાઓમાં ત્રણુત્રણ વાર એવી રીતે ૧૨ આવર્ત કરૂં છુ અઢાઇદ્વીપમા (જમ્બૂદ્વીપ, ઘાતકીદ્વીપ, પુષ્કરદ્વીપ અર્ધો) કૃત્રિમ અકૃત્રિમ જિનચૈત્યાલય મંદિર છે, તેને હુ ભાવભક્તિથી નમસ્કાર કરૂ છુ. ૨૭

आठ कोडि पर छप्पन लाख जु सहस सत्याणं ।
चार शतक परि असी एक जिनमंदिर जाणं ॥
व्यन्तर ज्योतिपमाहि संख्य रहते जिनमंदिर ।
ते सब वंदन करूं हरू मम पाप संघकर ॥२८॥

અર્થ--જિનેંદ્ર ભગવાનના આઠ કરોડ, છપન લાખ, સત્તાવન હજાર, ચારસો એકાસી [૮૫૬૫૭૪૮૧] વ્યન્તરદેવોના, જ્યોતિષદેવોના, કલ્પવાસી દેવોના સંખ્યાત અસંખ્યાત જ્યાંજ્યાં જિનમંદિરો છે, તેમને મારાં સર્વે પાપો નાશ થવાને માટે હું નમસ્કાર કરૂ છુ. ૨૮

सामायिकसम नाहि और कोउ वैर-मिटायक ।
सामायिकसम नाहि और कोउ मैत्री-दायक ॥
श्रावक अणुव्रत आदि अंत सप्तम गुणस्थानक ।
यह आवश्यक किये होय निश्चय दुखहानक॥२९॥

અર્થ—સામાયિકની બરાબર વૈર નાશ કરવાવાળો બીજો કોઈ પદાર્થ નથી. સામાયિક સમાન બીજા પદાર્થ મૈત્રીદાયક નથી, કારણ કે સામાયિક શાન્તિગુણોથી ભરેલું છે. સામાયિક અનન્તગુણોમાં, સહનતા, ધીરતા, ગભીરતા, ઉદારતા, વિશુદ્ધતા, ઇદ્રિયદમન વગેરે ગુણો આવી જાય છે, એ માટે શ્રાવક [અણુવ્રતધારી] વગેરેએ આ આવશ્યક કર્મ સામાયિક કરવુ, જેથી દુ:ખોનો નાશ થાય ૨૯

जे भवि आतमकाज-करण उद्यम के धारी ।
ते सब काज विहाय करो सामायिक सारी ॥
राग दोप मद मोह क्रोध लोभादिक जे सब ।
बुध महाचंद्र विलाय जाय तातै कीजो अब ॥३०॥

અર્થ—જે પુરૂષો સસારથી ભય રાખીને પોતાના આત્માની સુધારણા માટે ઉદ્યોગ કરે છે, તે પુરૂષો આ સામાયિકને નિત્ય કરો કે જેનાથી રાગ, દ્વેષ, મદ, મોહ, ક્રોધ, લોભ, માયા, માન વગેરે નાશ પામે, જેથી અનન્તસુખ મળે પડિત મહાચદ્રજી આ ગ્રન્થ રચીને મોક્ષમાર્ગમા પ્રવર્તાવે છે ૩૦

ઇતિ છઠ્ઠા કાયોત્સર્ગ કર્મ.

इति सामायिक षट् कर्म समाप्त ।

अथ मिच्छामि दुक्कडम्.

प्रणमुं श्री अरिहंतने, प्रणमुं सरस्वति भावे; जीव अनंता में बहु हण्या, कहेतां पार न आवे, ते मुज मिच्छामि दुक्कडम्, अरिहंतनी साख (१) के में जीव वीराधीआ, चोर्याशी लाख; सार संभाळ नहि करी, कीधा छे बहु घात, ते मुज० (२) ईतर नित्य निगोदना, सात सातज लाख; सात लाख पृथ्वि तणा, सात अपज काय; ते मुज० (३) दश लाख वनस्पति, प्रत्यक्ष साधारण; सात लाख तेज कायना, सात वायुज जाण, ते मुज० (४) बे ती चो ईन्द्रि जीवना, बेब लाख विख्यात, देव, पशु वळी नर्कना, चार चार उख्यात; ते मुज० (५) चौद लाख मनुष गतिए, लक्ष चोर्याशी गणीया; कृत कारित अनुमोदना, मन वच कायथी हणीया; ते मुज० (६) एणी पेरे परभवे में कर्या, कर्या पाप अनंत; त्रिविध त्रिविध करी हुं भम्यो दुर गति दातार; ते मुज० (७) हिंसा करी मे जीवनी, बोल्यो जुठा बोल; दोष अदत्ता दानसुं, मैथुन हणमाद; ते मुज० (८) परिग्रह मेळव्यो कारमो, कीधो क्रोध विशेष; मान माया लोभ में कर्या, वळी रागने द्वेष; ते मुज० (९) चाडी

करी में चोंतरे, वेर झेर वधार्या, कुगुरु, देव कुधर्मने, करी प्रतीतने पाळ्या; ते मुज० (१०)क्रोध करी जीव दुखव्या, कीधां कुडा कलंक; निंदा करी मे पारकी, रात दिवस वसंत; ते मुज० (११) खाटकीना भव में कर्या, जीवना वध कीध, वाघरीने भव चरकली, मारी कंई अगणीत; ते मुज० (१२) माछीने भवे माछलां, झाली जळ थकी काढयां, प्रपंच करी भवे पारधी, मृग मारीने पाडयां; ते मुज०(१३) काजी मुल्लांने भवे, पढी मंत्र कठोर जीव अनंता जे में कर्या, पाप लाग्यां अघोर; ते मुज० (१४) कोटवालनो भव में कर्यो, कर्या आकरा दंड, बंधीवान मरावीआ, पाडया कोरडा अंग; ते मुज० (१५) कुंभारनो भव में कर्यो, मार्या भट्ठीने ताप; तेली भवे तल पीलीया, पेट भरीयुं मे पापे; ते मुज० (१६) परमाधामीने भवे, दीधां नारकी दुःख; छेदन भेदन वेदना, लेश दीधुं न सुख; ते मुज० (१७) खेडु भवे हळ खेडीयां, फोडयां पृथ्विनां पेट, आदु सुरण घणां कर्या, खाधां खूब चपेट; ते मुज० (१८) मालीने भवे रोपीयां, नाना विधि वृक्ष, मुळ पात्र फल फुलना पाप लाग्यां ए लक्ष; ते मुज० (१९)वणझारानो भव में कर्यो, भर्यां अधिक भार, पोथी पुंठे कीडा पडया, नहि दया लगार; ते मुज० (२०) छीपाने भवे छेतर्या, कीधा रंगना

पास, अग्नि जळ कीधां घणां, जीव पकव्या छे खास; ते मुज० (२१) सुरपणे रण झुजतां, मार्या माणस वृंद, मदिरा मांस मधु भख्यां, खाधां मुळ ने कंद; ते मुज० (२२) खाण खोदावी में अति घणी, तेनां पाणी उलेच्यां, आरंभ कीधा अति घणा, नहीं पापज पेख्यां; ते मुज० (२३) अघोर कर्म कर्यां वळी, वनमां दव दीधो, जीव अनंताने भरथीने, नहिं कर्मथी बीधो; ते मुज० (२४) भाडभुंजानो भव में कर्यो, मार्या भठ्ठीमां जीव, जुवार चणा बहु सेकीया, पडता अति बुंद; ते मुज० (२५) बिल्ली भवे उंदर हण्या, गरोळीए अंतारी, मनुष्य भवे मुढता थकी, मे जु लीख मारी; ते मुज० (२६) सुवावड दुपण घणा, आणी गर्भ गळाव्या, जीव अणी विंध्या घणा, भांग्या शीयळ व्रत; ते मुज० [२७] लुहारनो भव में कर्यो, घडयां शस्त्र अनेक, कोस कुहाडा ने पावडा, मार्या मुकी विवेक; ते मुज० (२८) सुतारनो भव में कर्यो, लीला वृक्ष वढाव्यां, आवळ बावळ बोरडी, झाझां मुळ कपाव्यां; ते मुज० (२९) हाथीना भव में कर्या, जीव पुंछे पछाडया, पंखी माळा तोडीया, सुंढे कंईकने झाडया; ते मुज० [३०] कडीआना भव मे कर्या, कुवा वाव खोदाव्या, टांका मे बंधावीआ, जीव अनंत पकाव्या; ते मुज० [३१] धोबिना भव

में कर्या, जळना जीव मार्या, धुळवते कंईक ढांकीआ, दान देता वार्या; ते मुज० (३२) गुज्जरना भव में कर्या, लीला भारा वढाव्या, पाडा बल ने उंटना, नाक छेदी वींधाव्या; ते मुज० (३३) वणिकना भव में कर्या, कुडां पापज कीधां, ओछुं आपी अदकुं लीधुं, तेना दोषज लीधा; ते मुज० (३४) विकथा चोरी करी वळी, सेव्या पंच प्रमाद, इष्ट वियोग पडावीया, रुदन विखवाद; ते मुज० (३५) रांधण पीसण गारण, एवा आरंभ अनेक, रांधण बाळण इंधणा, पाप लाग्या विशेष; ते मुज० (३६) साधुने श्रावक तणा, व्रत लईने भांग्या; मुळ अने उत्तरतणां, मुझ दोषज लाग्या; ते मुज० (३७) वींछु सिंहने चीतरा, गीध स्याळ नें समडी, ए हिंसक तणे भवे, कीधी में अदकी; ते मुज० (३८) एणी पेरे परभवे मे कर्या, बांध्या कर्म अनंत, विविध त्रिविध करी ओचरुं, करुं जनम पवित्र; ते मुज० (३९) राग बेसाडी जे भणे, गाय ढाळ सहित, 'नरेंद्रकीर्ति' कहे तेहनां, छुटे पाप त्वरित; ते मुज० (४०)

इति मिच्छामि दुक्कडं संपूर्ण ।